pori
PORODIČNO ORIJENTISANE RANE INTERVENCIJE

Kroz poteškoće je lakše zajedno

ВОДИЧ ЗА ПОРОДИЦЕ И ПРОФЕСИОНАЛЦЕ

КАДА РАЗВОЈ НЕ ИДЕ УОБИЧАЈЕНИМ ТОКОМ

Првих 6 година живота су веома важне за свако дете! Развој мозга је најинтензивнији у првих 1000 дана живота; то је темељ даљег развоја у свим доменима и учења. У овом периоду деца уче брже него икада касније у животу, стичу бројна искуства и многе вештине. Зато свако дете треба да добије прилику да на најбољи начин искористи овај период за оптимални развој свих својих потенцијала.

Шта је рана интервенција или рана подршка деци и породицама?

Свој деци је потребан подстицај за учење, раст и развој. Дечји развој може бити врло различит по темпу и редоследу. Постоје неке правилности и очекивања, али и разлике у степену остваривања дететових потенцијала. На развој једнако утичу биолошки/генетски и средински фактори (ризици из непосредног окружења), па се може десити да развој већ у раном узрасту добије неке мање очекиване токове, да се јаве застоји или одступања. Отуда је важно што раније препознати како ризике, тако и застоје и кашњења и пружити додатну подршку детету и породици**,** у најприроднијем окружењу за дете.

Породично оријентисана рана интервенција је специфична по томе што се подршка породици пружа у природном окружењу детета – приликом кућних посета стручњака из тима за рану интервенцију или приликом посете у вртићу (ако дете похађа вртић). Доказано је да дете најлакше и најбоље учи у окружењу у коме добија подршку и у коме се осећа сигурно и када учи са онима којима највише верује. То су пре свега породични дом и вртић као вршњачко окружење.

Овакав вид подршке подразумева да родитељи и стручњаци ЗАЈЕДНО, као партнери, трагају за најбољим облицима подршке који ће неговати и подстицати дечји развој и оснаживати родитеље да подрже развој и учење детета, јер су родитељи ПРВИ и ДОЖИВОТНИ УЧИТЕЉИ свом детету. Зато се у породично оријентисаној раној интервенцији формира јединствен, међусекторски локални **тим за ране интервенције**, који чине професионалци из три система (здравства, образовања и социјалне заштите) и представници локалне заједница, сви окупљени око детета и породице. Од професионалаца, у тиму се могу наћи психолози, педагози, логопеди, дефектолози, социјални радници, васпитачи, педијатри, медицинске сестре, запослени у дому здравља, предшколској установи и центру за социјални рад, а према потреби се могу укључити и професионалци других специјалности (физиотерапеути, физијатри, нутриционисти итд.). Посебно је значајна подршка локалне самоуправе кроз рад интерресорне комисије.

Како тим за рану интервенцију ради?

У зависности од потреба детета и породице, подршка се планира ЗАЈЕДНО са породицом и усклађује са њеним циљевима и потребама. Договарају се кључни кораци: рано препознавање развојних кашњења, дефинисање циљева и израда индивидуализованог плана за породицу. Када се породица укључи у програм породично оријентисане ране интервенције, најчешће се један стручњак из тима одређује за директни и континуирани контакт са породицом; то помаже да подршка буде интегрисана, свеобухватна и да прати приоритете и циљеве породице како би се унапредила функционалност породице и детета и побољшало њихово укључивање у свакодневне рутине и активности.

Зашто се ради на овај начин?

- Особе које свакодневно брину о деци су НАЈВАЖНИЈЕ за децу, имају највећи утицај на њих и имају највећу могућност да подстакну и подрже развој, јер дете са њима проводи највише времена.
- Деца уче у свакој ситуацији, сваког дана и сваке недеље, а не само током третмана који се дешава повремено и краткотрајно.
- Стручњаци и родитељи постижу највише када сарађују као партнери.
- Напредак у развоју детета и функционалног учешћа у животу лакше се прати кроз реалне животне ситуације и вештине.

Када треба започети са раном интервенцијом?

Што пре то боље! Са интервенцијом треба почети уколико постоји забринутост код родитеља у вези са развојем детета или чим се уочи да развој не иде очекиваним токовима. На редовним прегледима код педијатра можете добити многе важне информације! Слободно питајте све што вас интересује!

Улога родитеља

Ви сте најважније особе у животу свог детета и најбоље га познајете. Знате шта оно воли или не воли, познајете уобичајене породичне активности и проводите највише времена са дететом. То значи да сте у најбољој позицији да помогнете свом детету да се развоја – активним учешћем у игри, временом проведеним у кући и напољу и другим заједничким активностима.

Зашто су дом и вртић природна места за учење, па и за интервенцију?

Интервенције најбоље функционишу када се уклопе у свакодневни живот (у породици или у вртићу). Оне још боље функционишу када чланови породице, васпитачи, сви који брину о детету и подржавају породицу, раде исте активности или имају заједничке стратегије и циљеве.

Ви ћете, заједно са једним од чланова тима за рану интервенцију, радити на постављању циљева и осмишљавању стратегија које олакшавају развој и решавају свакодневне изазове и потешкоће са којима се сусреће породица.

Интервенција се дешава током целог дана, у кући, у вртићу, у парку, за време свакодневних активности као што су кућни послови, одлазак у куповину, дружење са пријатељима, заједнички оброци...

Циљеви се заснивају на породичним ПРИОРИТЕТИМА и ПОТРЕБАМА, а стратегије на СНАГАМА детета, уз уважавање његових ИНТЕРЕСОВАЊА И СПОСОБНОСТИ како би подршка што више мотивисала дете.

©UNICEF Srbija/2022/Živojinović

Ко може да упути дете и породицу на тим за породично оријентисану рану интервенцију?

- **Родитељи сами могу да потраже помоћ у развојном саветовалишту! За то није потребан посебан упут!** Ако је породица забринута што се развој детета не одвија као код вршњака, што дете касни у достизању вештина које су вршњаци усвојили или што се развија на другачији начин, довољно је да родитељи сами дођу у развојно саветовалиште свог дома здравља.
- Ако педијатар посумња да постоји одступање у развоју, породица ће добити савет да се јави у развојно саветовалиште локалног или најближег дома здравља (у округу).
- Савет да се јавите у развојно саветовалиште могу дати и васпитачице или други запослени у вртићу.
- Стручњаци центра за социјални рад такође могу усмерити породицу на тим за рану интервенцију, чије је седиште у развојном саветовалишту.

ПОРОДИЦЕ СУ У СРЦУ РАНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ.

Белешке

unicef
za svako dete

Uz finansijsku podršku

Austrian Development Cooperation

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO SRBIJA

BEOGRADSKI PSIHOLOŠKI CENTAR

Кроз потешкоће је лакше заједно.

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ И ДЕМОГРАФИЈУ